

ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI

Hareketli, hızlı, yoğun hayat temposunun içinde ebeveyn olmak eskisinden zor bir hâl aldı. Ortaya çıkan pek çok sorunla başa çıkmanın en etkili yolu; çocuklarımızı doğru ve etkili yaklaşımlarla sağlıklı bir ortamda, doğru bir iletişimle yetiştirebilmek. Çocuğun sevilen, güvenilen, önemsenen sağlıklı bir aile ortamında yetişmesi çocuğun kişiliğini, davranış modellerini ve geleceğini şekillendirir. Çocuk yetiştirme tutumunuzu gözden geçirmenize yardımcı olabilmek adına “Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Tutumları” konusunu sizinle paylaşmak istedik.

Baskıcı ve Otoriter Anne-Baba Tutumu

Çocuğa aşırı baskı ve disiplin uygulanır. Çocuğa söz hakkı tanınmaz. Eğitimde cezayı ön planda tutarlar ve çoğu zaman verdikleri cezalar suçla orantısızdır. Çocuğun her türlü özerk tutum ve davranışları ebeveynler tarafından evde var olan kurallara itaatsizlik ve başına buyrukluğ olarak algılanır. Çocuğun hata yapmasına fırsat verilmez. Eleştiri ve aşağılama çok sık görülür. Çocuğun olumlu hareketleri görmezden gelinirken, sürekli yanlışları vurgulanır. Çocuğun görüş ve düşüncelerini açıklamasına, benliğini ortaya koymasına izin verilmez. Bu tutumu sergileyen ebeveynler, her şeyin en doğrusunu bildiğini düşünerek çocuk hakkında karar verirken çocuklarının benliğini yok sayarlar. Ceza zor kullanılarak, çocuğu istemediği bir şeye maruz bırakarak ya da sevgi esirgeyerek verilir.

Baskıcı ve Otoriter Tutumun Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkileri

Anne ve babadan birisi ya da her ikisinin baskısı altında olan çocuk yaşatılan korkunun etkisiyle, sessiz, uslu olmasına karşılık, küskün, çekingen, başkasının etkisinde kolay kalabilen, aşırı hassas bir yapıya sahip olabilir. Kolayca her şeye ağlayabilir. Baskı altında büyüyen çocuklarda, genellikle, isyankâr vaziyet alışlarla birlikte, aşağılık duygusu gelişebilir. Dıştan denetimli bir kişilik oluşturur çünkü içinden geldiği gibi davranmak yerine olması gerektiği gibi davranmak şeklinde koşullandırılır. Kendi başına karar veremez. İçten içe anne babaya karşı düşmanlık besleyerek eline bir fırsat geçtiğinde ya da kendini güçlü hissettiğinde olumsuz davranışlar sergileyebilir.

Tutarsız Anne- Baba Tutumu

Tutarsızlık iki türlü görülebilir. Anne- baba bir gün “evet” dediği bir şeye başka bir gün “hayır” diyebilirken, kimi zaman “normal” karşıladığı davranışa başka bir zaman “ceza” verebilir. İkinci tür tutarsızlıkta anne ve baba arasında ki tutarsızlıktır. Babanın “hayır” dediği bir şeye annenin “evet” demesi ya da babanın izin verdiği bir şeye annenin yasak koymasıdır. Anne- babaların birbirlerini çocuğun önünde eleştirmeleri, küçük düşürmeleri, biri çocuğa kızarken diğerinin hemen müdahale ederek çocuğu korumaya çalışması çocuğun zihninde tutarsızlıklara neden olur.

Tutarsız Anne- Baba Tutumunun Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkileri

Çocuğun neyin doğru, neyin yanlış olduğunu ayırt edememesine yol açar. Karar vermede, diğer insanlara güvenmekte zorluk yaşarlar. Yetişkinliğinde davranışlarını çevresindekilere göre ayarlarlar, kararsız, çekingen, dengesiz ve tutarsız tavırlar sergileyebilirler. Şımarıklık, kural tanımazlık, söz dinlememe, anne-babaya saygı duymama gibi sorunların oluşmasına neden olur.

Aşırı Koruyucu Anne- Baba Tutumu

Sürekli çocuğa yaşından daha küçükmüş gibi muamele edilir. Aileler çocuğun yapması gereken her şeyi, çocuğun yerine yaparlar. Aile aşırı koruyucu ve vericidir. Çocuğun kendini tanımasını ve yapabileceklerini fark etmesini engelleyen bir anne-baba tutumudur. Çocuğun başına kötü şeyler gelir diye kendi başına bir şeyler yapmasına izin vermezler. Çocuğun tüm ihtiyaçları büyükleri tarafından karşılanmaya çalışılır. Çocuğun bireyselleşme çabalarını engelleyen bir tutumdur.

Aşırı Koruyucu Tutumunun Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkileri

Hayata, sosyal yaşama hazırlanamazlar. Sorumluluk duygusunun gelişmesi engellenir. Kendilerine özgü kişilik yapısı geliştiremezler. Çocuğun aşırı bağımlı, ürkek, çekingen ve güvensiz bir kişilik geliştirmesine neden olur. Çocuk girişim yeteneğinden yoksun, sormadan bir şey yapamayan, kendi başına karar veremeyen, bağımlı bir kişilik yapısı geliştirir. Bazıları ise inatçı, aşırı otoriter, etrafındaki kişilerin haklarını, isteklerini dikkate almayan, onları kullanan, sorumsuz, şımarık bir kişilik geliştirebilir. Sosyal becerileri zayıftır.

Demokratik Anne-Baba Tutumu

Sevgi, saygı, huzur, güven ve şeffaflık olan bu ailede, çocuk tüm yönleriyle kabul edilir. Anne baba davranışları ile çocuğa uygun birer modeldir. Çocuğa yol gösterir, alternatif sunar, alacağı kararlar konusunda serbest bırakır, seçim çocuğa aittir. Aile içinde kurallar ve sınırlar herkes için ve hep birlikte belirlenir ve bu sınırlar içinde çocuk özgürdür. Çocuğa kuralların mantıklı açıklaması yapılır. Aileyi ilgilendiren kararlar birlikte alınır. Anne ve babanın birbirlerine ve çocuklarına karşı olan duygularında net ve açıktır.

Demokratik Anne Baba Tutumunun Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkileri

Anne babanın tutarlı ve kararlı tutumu çocuğun kendisine ve çevresindekilere güven duygusunu geliştirir. Kendi haklarını savunurken başkalarının haklarına da saygı duyar. Özgüvenleri yüksektir. Basit de olsa bu yaşlarda karar vermeye ve kendi başlarına iş yapmaya alışan çocuk, ilerde rahatlıkla kendi adına kararlar alır. Sorumluluk sahibidirler. İşbirliğine açıktırlar. Kurallara saygı duyarlar.

Anne-babanın ve ailenin diğer bireylerinin çocukla olan etkileşiminin, çocuğun aile içindeki yerini belirlemekle kalmayıp toplum içindeki yerini de belirlediğini ve çocuklarımıza nasihattan çok iyi örnekler olarak model olmamızın önemini belirtmek isteriz.

Saygılarımızla.